

A young man with short, dark, wavy hair is shown in profile, looking down. He is wearing a dark, textured military jacket with a high collar and a small, light-colored patch on the shoulder. The background is a mottled, earthy tone with some darker, smoky or dusty textures at the bottom.

Mauri Ahtosalo

SISSINÄ KARJALAN KANNAKSELLA

 SAGA
EGMONT

Sissinä Karjalan kannaksella

Mauri Ahtosalo

Sissinä Karjalan kannaksella

SAGA Egmont

Sissinä Karjalan kannaksella

Cover image: Shutterstock

Teos on julkaistu historiallisena dokumenttina, jonka kieli kuvastaa julkaisuaikansa näkemyksiä.

Copyright © 1960, 2021 Mauri Ahtosalo and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788728241417

1. POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga Egmont - a part of Egmont, www.egmont.com

Yli rajan

Osasto Vehmola oli päämajan alainen tiedusteluyksikkö, joka oli koottu sissitoimintaan perehtyneistä miehistä. Useimmat heistä olivat talvisodan ja sen jälkeisen rajankäynnin seurauksena menettäneet kotinsa ja kontunsa. Kaikkien kannustimena oli tahto toimia isänmaan hyväksi niissä tehtävissä, joihin he kykyjensä mukaan parhaiten sopivat.

Ollessaan kahvilla eräänä aamuna sissiosaston miehet kuulivat radiosta uutisen, joka hätkähdytti kaikkia: »Saksa on tänä aamuna aloittanut sotatoimet Venäjää vastaan.» Seurasi yksityiskohtainen kuvaus sotatoimista.

Pari päivää Saksan hyökkäyksen jälkeen leijaili jälleen Suomen kesätaivaalla vieraita, hohtavasiipisiä pommikoneita. Kaupunkeja pommitettiin. Se ei ollut mikään erehdys, sillä sama toistui taas seuraavana päivänä. Näin jouduttiin väkisin tilanteeseen, jossa ei auttanut muuta kuin todeta, että sotatila vallitsi Suomen ja Neuvostoliiton välillä. Tämän jälkeen

valmistautui Osasto Vehmola lähettämään ensimmäisen kaukopartion vihollisen puolelle.

Kahdeksanmiehisen partion johtajaksi määrättiin kersantti Into Tolonen, suurikokoinen, vaalea ja erittäin riuskaotteinen maanviljelijä, joka oli kotoisin Kivennavan Rantakylästä ja jolla oli sissikokemuksia jo talvisodan päiviltä. Hänen sisimmässään kyti tuli, joka leimahti liekkiin aina silloin, kun ajatus kosketti vanhaa kotia, joka oli suurten ja tuuheiden riippakoivujen katveessa. Rakkaat muistot synnyttivät katkeruutta niitä kohtaan, jotka voimaa ja väkivaltaa käyttäen olivat karkottaneet hänet niin kuin koko Kannaksen kansan evakkotaipaleelle, talvipakkaseen.

Partion kuopuksena oli vänrikki Toivo Paavola. Jos oli Tolosella komeata ulkonäköä, niin oli sitä Paavollallakin. Tämä nuori ylioppilas oli juuri ennättänyt suorittaa asevelvollisuutensa. Hän oli ilmoittautunut vapaaehtoisesti sissitehtäviin ja luvannut jatkaa opintojaan »hulinan» päätyttyä. Muualla hänen sotilasarvonsa olisi edellyttänyt upseerin tehtäviä, mutta sissitoiminnassa hän myönsi olevansa alokas ja tyytyi mielihyvin kersantin komentoon. Hän tunsu kuuluvansa tarkalla seulalla valittuun joukkoon ja lausahti: »Voi mikä hervoton porukka tämä onkaan!»

Väapeli Antti Anttila oli partion pikkujättiläinen, puhelias ja iloinen. Luoja oli pieneen kokoon tehnyt tiukan pakkauksen, jossa oli sekä voimaa että sitkeyttä. Partionjohtajan tehtävää hän ei saanut siksi, että hänellä oli ainoastaan hyvät halut ja rauhanajan koulutus sissitoimintaan. Pienenä salaisuutena hän kertoi olevansa Kannaksen ja melkeinpä Kuokkalankin paras jalkapalloilija – Kuokkalan siksi, että se oli hänen kotikylänsä.

Kersantti Mikko Arvola oli keskikokoinen, tarkkasilmäinen ja sanavalmis Muolaan mies.

Kersantti Timo Kärki oli rajajääkäreitä, kokenut sissi ja erämies, kotoisin Savitaipaleelta.

Alikersantti Vihtori Eselä oli Uudenkirkon kovaosasia evakkoja, reipasotteinen urheilijatyyppeä, hiljainen mutta reilu toveri.

Alikersantti Lassi Muistola oli vilkkaan Viipurin harvasanainen kasvatti. Hän oli sikäli sopimaton sissiksi, että hänellä oli heikko näkö ja hän oli erittäin perso makeisille. Muuten hänessä olivat kaikki hyvän sissin tarpeet – rauhallinen ja rohkea mies.

Alikersantti Heikki Jussila oli kotoisin Terijoelta. Hän oli keskimittainen, harkitseva ja vähäpuheinen, mies joka oli siitä erikoinen, ettei hänestä voinut sanoa mitään erikoista.

Partio sai varusteikseen kuuden päivän muonan, räjähdysaineita ja radion sekä aseiksi Suomi-konepistoolit. Kaiken kaikkiaan kertyi kannettavaa kolmisenkymmentä kiloa miestä kohti.

»Partio Tolonen toimistoon», ilmoitti osaston päivystäjä 30. päivänä kesäkuuta 1941. Se merkitsi lähtökäskyä. Ne sissiosaston miehet, jotka eivät kuuluneet nyt muodostettuun partioon, kyselivät toisiltaan, milloin lähtisi seuraava partio. He olivat pettyneitä, koska eivät päässeet tälle ensimmäiselle retkelle. Lähtijöiden ilmeet kertoivat pingottuneesta mielialasta, jota ei teennäinen hymy pystynyt peittämään. Mutta toisekseen he odottivat kiihkeästi tulevia seikkailuja.

»No mihin ne pojat oikein hävisivät? Eihän tässä ole kuin reilusti puoli partiota koossa», tiedusteli Tolonen.

»Taisivat mennä keittiön puolelle lottia hyvästelemään», arveli Kärki. Kohta ilmaantuikin keittiön portaille Toivo Paavola, ja hänen leveän selkensä takana vilahteli Antti Anttilan vikkeliä hahmo.

»Joutukaa jo sieltä, senkin naissankarit, johtaja odottaa», kehotti Tolonen.

»Kyllähän täältä tullaan. Lähdettiin matkalle jo vähän ennen päivystäjän käskyä, mutta seottiin hieman suunnasta», selitti Anttila.

Tällöin puuttui keskusteluun kersantti Kainola, yksi kotiin jäävistä sisseistä, huomauttamalla:

»Ne joutuivat magneettiseen myrskyyn, siksi niiltä meni suunta sekaisin.»

»Käykäähän perään, nyt se suunta ei enää seko», sanoi Tolonen ja alkoi astella ensimmäistä jotosta partionsa kärjessä.

Toimiston sisällä syntyi hetken hiljaisuus. Johtajan tarkka katse tutkiskeli heitä jokaista erikseen. Pari kertaa merkitsevästi rykäistyään hän aloitti:

»Niin kuin jo tiedätte, on sotatila Suomen ja Neuvostoliiton välillä tosiasia. Teidän tehtävänänne on hankkia tietoja vihollisen taisteluvoimasta ja sijoituksista. Kaikki sotilaalliset kohteet, laitokset ja rakennelmat kiinnostavat meitä. Lisäksi teidän tulee suorittaa sabotaasitekoja siellä, missä katsotte sen kulloinkin edullisimmaksi, kuitenkin niin, että rautatiet Viipuri–Antrea ja Viipuri–Leningrad on ainakin kerran katkaistava.

Tavoitteenanne on Kivennapa. Sinne muodostatte sopivaan paikkaan tukikohdan, josta sitten toimitte niihin kohteisiin, jotka teille radiolla ilmoitetaan. Huollon täydennys tapahtuu ilmateitse. Sopivan maaston saatte itse valita paikalla.»

Tässä johtaja piti pienen tauon luoden katseensa sisseihin kuin tutkiakseen, minkä vaikutuksen hänen käskynsä oli tehnyt. Toivolan kasvat hehkuivat innosta, mutta toiset näyttivät pokerinaamaa. Heidän ilmeistään ei ollut mitään luettavissa.

»Eräs asia on vielä ratkaisematta. Venäläisten varmistus ja miehitys vaikuttaa rajalinjalla melko tiiviiltä ja hyvin järjestetyltä. Siksi onkin luutnantti Yrjö Tappara lähtenyt rajalle ottamaan selvää paikasta, joka parhaiten sopii linjojen ylittämiseen. Näin ollen ylityspaikka selviää vasta sitten, kun hän on palannut tiedustelumatkaltaan. Lähдете joka tapauksessa vielä tänään, joten varustautukaa valmiiksi.»

Tämän jälkeen seurasi yksityiskohtainen selvitys radioliikenteestä sekä tunnuksista täydennystä tuoville lentokoneille. Ja mikä tärkeintä, partiomiehet saivat nyt tilaisuuden tutustua kartalta suunniteltuun reittiin.

»Voi mikä hervoton porukka tämä onkaan», sanoi Toivo Paavola partion päästyä toimistosta.

»No niin no, älkää nyt näyttäkö noin hapanta naamaa, ehkä teillekin uskotaan jokin vaatimaton partiointitehtävä, kunhan tässä käydään vanjoja hieman kesyttelemässä», hän leukaili kotiin jääville sisseille.

»Älähän ukko liikaa innostu. Pitää muistaa ettei vanja kesyynny koskaan niin paljon, että siihen voisi luottaa», veistettiin hänelle vastaan.

Iltapäivällä luutnantti Tappara saapuikin tiedustelumatkaltaan, ja hänellä oli nyt hallussaan toiminnan avaimet. Lupaavimmalta hänen mielestään näytti maasto Nuijamaan pitäjän Myrän kylän kohdalla. Siellä ei venäläisten tiedetty olevan tiiviissä puolustuksessa, vaan tukikohtien väliin oli jäänyt vapaatakin aluetta.

Myrän kylään johti siis partion matka tuona kesäisenä iltana hämärän verhotessa tienoon.

Ei-kenenkään-maana olevan rajalinjan ylityksen onnistumiseksi oli Myrässä olevasta etulinjan joukko-osastosta järjestetty sisseille opas ja erikoinen iskuryhmä, jonka tehtävänä oli raivata partiolle tie auki. Tämä tapahtuisi tietenkin vasta siinä tapauksessa, etteivät sissit selviäisi omin neuvoin linjojen ylityksestä.

»Herra kapteeni, olen saanut tehtäväkseni opastaa partion rajalle», ilmoitti oppaaksi valittu mies kapteeni Vehmolalle, joka oli yhdessä luutnantti Tapparan kanssa saapunut poikiaan saattamaan.

»Kersantti Tolonen, onko partio lähtövalmis?» kysyi kapteeni Vehmola.

»Valmis on, herra kapteeni.»

Kapteeni Vehmola kääntyi oppaan puoleen ja sanoi:

»Kulkekaa edellä, mutta pitäkää meihin koko ajan näköyhteys.»

»Tätä tietä», sanoi opas ja lähti kulkemaan muuatta kivikkoista polkua kohti rajaa. Iskuryhmä myöhästyi lähdössä ja jäi viimeiseiksi.

Hetken kuluttua opas pysähtyi ja kuiskasi:

»Polku johtaa tuon ison mäen vasemman reunan kautta rajalle ja siitä yli. Mäki ei ole meikäläisten miehittämä. Jos siellä on ketään, niin ne ovat venäläisiä. Minä en jatka pitemmälle.»

Samalla hän kääntyi Anttilan puoleen ja kysyi:

»Aiotteko mennä yli rajan?»

»Kyllähän meillä sellaisiakin aikomuksia on.»

»Kun tullette takaisin niin kertokaa mitä siellä on. Saanko tietää mihin aikaan tullette?»

»No siinä kukonlaulun aikaan tai vähän sen jälkeen», sanoi Anttila veitikka silmäkulmassa.

Oppaan lähdettyä siirtyi saattajiin kuuluva alikersantti Myllylä eteen.

»Pitäkää minuun näköyhteys. Jos minä suojaudun, tehkää samoin. Älkää laskeko tuota iskuryhmää eteen, se saattaisi söhiä vanjat vihausiksi.»

»Hyvä on, kyllä ne takana pysyvät», lupasi Tolonen.

Valppaasti ja tottuneesti liikkui Myllylä puiden, kivien ja pensaiden suojaa hyväkseen käyttäen.

Äänettömästi eteni myös takana tuleva partio. Lähellä rajaa tunnustelija näytti pysähtymismerkkin ja palasi takaisin.

Hiljaisella äänellä hän ryhtyi selvittämään tilannetta:

»Rajalinja on tuossa aivan lähellä eikä siellä näkynyt mitään erikoista. Terve sitten vaan ja onnea matkalle.»

»Muistakaa lähettää radiosanomia mahdollisimman usein», hyvästeli osaston johtaja poikiaan. »Muistakaa vaikeuksissanne, että me olemme hengessä mukana», lisäsi luutnantti Tappara.

Lämmin kädenpuristus yöhämyisellä polulla jäi muistuttamaan sisseille, etteivät siteet kotiinpäin katkeaisi tähän.

Rajalinja oli kuin musta raita, joka erotti maat ja ihmiset itään ja länteen. Sen kahtapuolin seisoivat metsä mykkänä ja salaperäisenä. Yksinäinen rajapylväs tähyili mäen korkeimmalta kohtaa suolta nousevan usvan läpi vastapäisellä mäellä olevaa vaiteliasta vartiotoveriaan.

Tuskin havaittava rapina rikkoi hiljaisuuden. Reppuselkäisiä hahmoja liikkui metsässä hakeutuen rajan varressa olevien pensaiden ja rytöjen suojaan. Kului hetki ja metsä alkoi jälleen elää. Varjomaisia olentoja ilmestyi rajalinjalle ja eteni verkkaisesti sen yli. Kohta katki Venäjän puoleinen musta metsä

heidät syliinsä, ja rajalinja ammotti jälleen tyhjänä ja epämääräisenä kuin pimeä hissikuilu. Pian kuului linnun ääntä muistuttava vaimea vihellys. Se oli kersantti Tolosen merkki, jolla hän tiedusteli, olivatko kaikki mukana. Samanlainen piipahdus jonon jälkipäästä ilmaisi että kaikki oli hyvin.

»Varokaa varmistuslankaa, älkää katkaisko», kulki kuiskaus miehestä mieheen. Vielä useita varmistuslankoja ylitettyään he saapuivat rajansuuntaisesti kulkevan valvontalinjan reunaan.

»Voi hylky, miten tuosta esteestä selvittää», kuiskasi Paavola vieressään olevalle Kärjelle. Noin seitsemän metriä leveän linjaaaukean keskellä oli runsaasti kaksi metriä korkea piikkilanka-aita, ja sen takana häämötti risuista ja kivistä kyhättyjä asemia.

»Kyllä se siitä järjestyy», kuiskasi Kärki ja hiipi Tolosen viereen. »Jos vähän varmistatte, niin minä teen reiän tuohon aitaan.»

»Selvä, mene tuosta vasemmalta. Siinä näyttää olevan pieni painautuma, ehkä se siitä käy paremmin.»

Näytti siltä kuin kivi olisi lähtenyt metsänreunasta kohti aukean keskustaa. Hiljaisuuden rikkoi piikkilangan terävä kirahdus. Kun vastaukseksi siihen kuului etuoikealta, kallion laelta, venäläisen vartiomiehen yskähdys ja kohta sen jälkeen vaimeaa puhetta. Äänistä välittämättä työskenteli Kärki rauhallisesti lankoja katkoen ja taivuttaen niitä sivuun. Vielä kerran päästi löystyvä lanka parahduksen, jonka ääni porautui syvälle yöhön.

Aika, jonka Kärki käytti aukon tekemiseen, ei itse asiassa ollut pitkä, mutta varmistajien mielestä se oli kuin ikuisuus. Samaan aikaan kuului venäläisten vartiopaikan suunnalta

voimistuvia ääniä ja aseiden rasahtelua. Pitkän ja jännittävän odotuksen jälkeen erottivat varmistajat heikon kuiskauksen.

»Tännepäin.»

»Hyvä on, tullaan heti», henkäisi Tolonen. Nyt oli kysymys vain ajasta, sillä venäläiset olivat nähtävästi kuulleet piikkilangan kirahdukset ja ryhtyivät nyt ottamaan selvää sen aiheuttajasta. Samanaikaisesti kun sissit alkoivat yksitellen työntyä läpi esteen venäläiset miehittivät valvontalinjan varressa olevia asemiaan. Heidän vartiopaikkansa suunnalta kuului juoksevien jalkojen töminää ja silloin tällöin vilahti tumma hahmo mäellä.

»Yksi, kaksi, kolme», laski Kärki aidan läpi tulleita tovereitaan ja neuvoi: »Tuohon suuntaan.»

Silloin kirahti piikkilanka useita kertoja, ja ääni kiiri tolpastatolppaan aina mäelle saakka.

Näkymättömän käden tavoin oli yksi katkaistu lanka takertunut Arvolan reppuun, ja siinä hän nyt pyristeli kuin särki onnessa. Jussila, joka oli hänen takanaan, kiiruhti apuun ja onnistuikin irrottamaan langan.

Kuullessaan uusiutuvia lankojen särähdyksiä venäläiset jäivät niitä kuuntelemaan, mutta Arvolan nykiminen aiheutti aidassa ääniä pitkällä matkalla, eivätkä venäläiset tuntuneet tietävän, mistä ne saivat alkunsa.

»Neljä, viisi, kuusi, oletko sinä viimeinen?» kysyi Kärki seuraavalta mieheltä.

»Olen», vastasi tämä. Hän oli jälkipään johtaja Anttila. Samassa kuului laukaus ja valopistoolin ammus kohosi ylös. Hetkessä se leimahti kirkkaaksi, eivätkä toverukset voineet muuta kuin painua kiven taakse suojaan.

»Kun se sammuu, syöksytään metsään. Mene sinä edellä», kehotti Kärki.

»Tuolla oikealla liikkuu joku», kuiskasi puolestaan Anttila, ja hänen kätensä alkoivat kopeloida konepistoolia.

»Älä välitä niistä, vaan tee niin kuin sanoin. Minä varmistan», sanoi Kärki. Samassa valo sammui ja Anttila pinkaisi juoksuun. Kun Anttila ennätti aukean reunaan, katsoi Kärki tehtävänsä suoritetuksi ja syöksyi hänen peräänsä. Hänen astuttuaan muutaman askelen kajahti jälleen laukaus ja valoraketti kohosi suhisten taivaalle. Hän polvistui keskelle pikku aukiota, mutta sen hän teki niin, että kauempaa katsoen hän näytti kiveltä. Kainalonsa alitse hän kuitenkin piti silmällä oikealla puolellaan olevaa maastoa. Tällöin hän näki selvästi, kuinka kaksi venäläistä sotilasta asettui parhaillaan aseisiin sen kiven luo, jonka vierestä hän juuri oli lähtenyt. Näiden huomio oli kuitenkin kiinnittynyt valvontalinjan Suomen puoleiseen maastoon. Käyttäen hyväkseen hetkeä, jolloin ammus sammui ilmassa ja sen jätteet putosivat suhisten alas, hän pinkaisi uudelleen juoksuun ja pääsi onnellisesti metsässä odottavien tovereittensa luo. Siellä partio asettui alkuperäiseen marssijärjestykseensä ja suunnisti kohti Temolan–Konnun maantietä. Erään hakatun metsäaukean reunaan se pysähtyi lepäämään ja kuulostelemaan.

»Voi mikä hervoton porukka tämä onkaan», aloitti Paavola. Hänen vielä puhuessaan leimahti metsä valkoiseksi ja valtava jyrähdys iski heidän korvansa lukkoon. Vilahduksessa olivat sissit maassa tiiviisti kuin postimerkit kirjeessä.

»A miten teille pojat kävi? Minut tavoitettiin tykillä», kuului Anttilan ääni ja hänen päänsä pisti esiin tuuhean rahkasammalmättään vierestä.

»Huh huh, olipas siinä pamausta kerrakseen ja lisää taitaa tulla aivan kohta», sanoi Tolonen. »Tulkaa nopeasti pois aukean reunasta», hän lisäsi.

Tietämättään he olivat kaikessa hiljaisuudessa saapuneet venäläisten tykkipatterien eteen.

Se oli juuri suorittanut tulenavauksen ampumalla yhteislaukauksen. Ei näin olen sovi ihmetellä, että sissit niin äkkipikaisesti syleilivät maata. Tosin Anttila hieman liioitteli sanoessaan, että juuri häntä oli tavoitettu tykillä. Sillä hetkellä kun hän teki tämän havainnon, kiitivät venäläiset kranaatit korkealla ilmassa kohti suomalaisten asemia.

Syynä siihen, ettei partio huomannut tykkipatteria aikaisemmin, oli se että venäläiset olivat valmistelleet ammustansa hyvin. Heidän ei tarvinnut muuta kuin nykäistä laukaisunarusta. Mutta jatko ei sujunut yhtä äänettömästi. Seuraavat laukaukset aiheuttivat äänekkäitä tulikomentoja, huutoa ja lukkojen helinää.

»On tämäkin laitaa, kun rauhallista repputuristia tavoitetaan heti alkuunsa oikein tykillä», manaili Arvolan Mikko. Mutta hänen sanansa hukkuivat uusiin laukauksiin ja Myrän suunnalta kuuluviin räjähdyksiin.

»Hei pojat, tähän tuli kuin tilauksesta», sanoi Tolonen. »Vanjoilla tuntuu nyt olevan erittäin mielenkiintoista puuhattavaa, joten eivät ne nyt välitä meistä mitään.»

»Oikein puhuttu, sekaan vaan!» sanoi Arvolan Mikko.

Tuliputkien kirnutessa kranaatteja ilmaan taittui sissien taival nopeasti. Eihän heidän tarvinnut varoa liikkumisesta aiheutuvia ääniä, koska ne hukkuivat tykkien jylinään. Kauan sitä ei kestänyt, sillä muutaman minuutin kuluttua tykistötuli loppui

yhtä yllättäen kuin oli alkanutkin. Viimeisten laukausten kaiku kiiriskeli pitkään kuulakkaassa yössä häipyen vähitellen.

Lähestyessään Temolan tietä sissit alkoivat jälleen noudattaa varovaisuutta. Tieltä kuuluva voimakas moottorin surina ilmaisi siellä olevan liikennettä rajan suuntaan sekä pois päin. Mitä lähempää äänet kuuluivat, sen tarkkaavaisemmiksi muuttuivat sissit.

Eduksi heille oli pensastoa kasvava suomaasto, joka antoi hyvän suojan edetä aivan tien reunaan saakka. Siinä he vasta pysähtyivät ja Tolonen alkoi antaa ohjeita tien ylitystä varten. Hiljaisesti puhellen hän määräsi:

»Tie ylitetään siten, ettei siihen jää jälkiä, jos...»

»Hiljaa», varoitti Kärki. »Oikealta kuuluu liikettä.»

Nyt he kuuluivat selvästi hiekan narskuvan marssivien jalkojen alla. Oikealla olevasta mutkasta suoltui näkyviin noin kolmekymmentä miestä käsittävä venäläinen osasto, aseistettuna kivääreillä, joissa oli pistin kiinni. Harvan parijonon edessä marssi johtaja konepistooli olalla kohti rajaa.

Melkein marssijoiden käden ulottuvilla kyyhöttivät sissit pensaiden takana valmiina ensimmäiseen yhteenottoon. Helpotuksesta huokaisten he kohta havaitsivat tien tyhjäksi, ja askelten ääni häipyi kuulumattomiin.

»No tekikö sinun mielesi kovastikin ryhtyä vanjoja kesyttelemään, niin kuin lähtiessäsi kotoa pojille lupasit?» kysyi Arvolan Mikko Paavolalta.

»Kysy vielä, kylkiluissani velloo yhäkin ilkeästi, kun tuli katseltua niin läheltä noita rotanhäntäpistimiä», vastasi Paavola.

»Kuulkaas nyt pojat», aloitti jälleen Tolonen. »Minä jatkan siitä äskeisestä. Jos ylityksen aikana ilmaantuu tielle sivullisia eivätkä kaikki ole ennättäneet yli tien, piiloutukaa vain ja

Jatkosota on alkanut. Rintamat pysyvät paikoillaan, mutta niiden läpi tunkeutuu joukko Kaakkois-Karjalan miehiä kohti eteläistä Kannasta. Heidän tehtävänään on toimia kulissien takana ja heikentää vihollisen valmiuksia vaivihkaa. Miehet katkovat rautatieyhteyksiä, välittävät viestejä ja tarkkailevat vihollisen liikennettä.

Nälkä ja vilu tunkeutuvat jokaisen sissin luihin ja ytimiin. Räjähdykset, piilottelu ja ainainen pelko kalvavat mieltä. Miten miehet pitävät moraalia yllä? Miltä sodan kulku näyttää heidän näkökulmastaan, kaukana rintaman avoimista taisteluista? Mauri Ahtosalo kertoo rehdillä otteella tästä jatkosodan puolesta romaanin muodossa.

Mauri Ahtosalo (1915–2002) oli suomalainen kirjailija. Hän työskenteli Puolustusvoimien palveluksessa aina vuoteen 1963 saakka. Ahtosalon romaanit käsittelevät Suomen sotien sissien edesottamuksia.